

## MARIBORSKI

Cena 1 Din

## VEČERNIK

Uredništvo in uprava: Maribor, Gospoška ul. 11 / Telefon uredništva 2440, uprave 2455  
 Izdaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 18. uri / Velja mesečno prejemnik  
 v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglasi po ceniku / Oglase  
 sprejema tudi oglasni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni število rač. št. 11.400

„JUTRA“

Nova ustava sosede Avstrije  
Smernice najnovejše fašistične države

Včeraj je bila v naši severni sosedi Avstriji objavljena in uveljavljena nova ustava, ki ukinja dosedanje strankarsko demokracijo in postavlja namesto nje stanovsko ureditev v okviru avtoritarnega režima. To pomeni, da se je Avstrija pridružila tisti vrsti evropskih držav, v katerih je bodisi boljševizem bodisi fašizem porušil temelje državne ureditve zadnjega stoletja, to so sovjetska Rusija, Italija in Nemčija. In vendar se avstrijska ustava razlikuje v marsičem od ustav omenjenih treh velic; približuje se morda še najbolj italijanski, fašistični. Stanovski princip je izveden v njej najbolj radikalno, bolj kakor v Nemčiji in celo še bolj kakor v Italiji, mimo tega pa je šla najdalje glede verske usmerjenosti, pripisujoč vso moč božjemu izvoru in postavljajoč krščanski katolicizem kot temelj vsega državnega duhovnega življenja. V enem se je pa nova avstrijska ustava oddaljila zelo daleč od oke Italije in Nemčije ter se približala oni sovjetske Rusije, to je v upravni razdelitvi države; zavrnila je fašistični in nacistični centralizem in ostala pri avtonomnih deželah s samostojnimi deželnimi vladami, ki so pa seveda tesno podrejene centrali in organizirane po istih principih.

Po vsem tem bi mogli reči, da smo dobili poleg boljševizma, več ali manj versko svobodnjakega fašizma in mimo vere usmerjenega nemškega nacizma naposled še klerikalni fašizem, temelječ na zadevnih načelih bivših krščanskih socialcev in njim se približujočih hajmverovcev. V tem tiči tudi vzrok, da je nova ustava črtala v oficijelnem naciizmu »republiko« in jo nadomestila z brezbarvno »zvezno državo«, ki se lahko vsak trenutek spremeni v »monarhijo«. To nam potrjuje staro domnevo, da so gospodje, ki vladajo danes v Avstriji, v svojem pravem bistvu monarhisti, kar pomeni v tem primeru isto ko legitimisti ali pristaši restavracije Habsburžanov. Dollfussov in Starhembegov legitimizem je pa globoko utemeljen tudi v krščansko-katoliški miselnosti, ki vidi v Habsburžanih »apostolsko veličanstvo«. Da tega svojega ideala Dollfus še sedaj ni uresničil, ni vzrok notranja politika, marveč zunanja. Restavracija Habsburžanov bi pomenila v sedanjem času in položaju težak mednarodni konflikt, saj je znano, kako gleda na ta problem mala antanta. Češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš je v svojem nedavnem komuniqueu zadosti razločno povedal, zakaj vrnitve Habsburžanov na Dunaj ali v Budimpešto nikoli ne bi mogli odobriti. Če je pa bila legitimistična nevarnost doslej le trenutna, je postala z novo avstrijsko ustavo

trajna. Vprašanje vrnitve Habsburžanov je sedaj uradno odprto!

Kakor vsak avtoritarni režim, izključuje tudi avstrijski svobodo političnega prepričanja. Državlani smejo pač razpravljati o gospodarskih in drugih sličnih vprašanjih in sodelovati pri njih reševanju, v kolikor jim režim to dovoli, absolutno pa ne smejo propagirati ideje kakršnekoli spremembe, bodisi že v smislu demokracije, komunizma, liberalizma itd. Nova ustava je vendar uveljavljena »v imenu Boga všemogočnega, od katerega izvira vsa oblast.« »Volja naroda« je črtana, to nadomešča »voditelje«, opirajoč se na oboroženo moč državne vojske in oboroženo gardo režima. V Italiji je ta garda fašistična milica, v Nemčiji so napadalni oddelki in napadalne čete, v Avstriji pa hajmver. Brez hajmvera Dollfus ne samo ne bi bil mogel uveljaviti sedanje nove ustave, marveč je tudi izvesti ne bi mogel, kajti vsi poznavači avstrijskih razmer soglašajo v tem, da ima režim v avstrijskem ljudstvu razmeroma zelo malo iskrenih pristašev, zato pa toliko več odločnih nasprotnikov, to so vsi levičarji, komunisti in socialni demokrati, vsi nacionalistični desničarji, narodni socialisti in velikonemci, kakor tudi pristaši demokracije iz bivše sredine. Poslej se bo torej vladalo v Avstriji tako kakor v Italiji in drugod v državah avtoritarnih režimov, od zgoraj navzdol, kar pomeni toliko ko diktatorično.

Nas Jugoslovanci in zlasti Slovenci zanima nova klerofašistična Avstrija ne le kot sosede, temveč tudi kot narod, ki ima v Avstriji dve znatni narodni manjšini, slovensko na Koroškem in štajerskem ter hrvaško na Gradiščanskem. Slovenska narodna manjšina je bila doslej v zveznem parlamentu sicer brez zastopstva, zato pa je imela dva poslance v celovškem deželnem zboru. Nova ustava na stanovski bazi in diktaturi režima nam to zastopstvo jemlje. Okoli 100.000 koroških Slovencev bo poslej prav tako kakor naša manjšina v Italiji, brez vsake besede pri upravi države in dežele. Slovenske stranke na Koroškem, ki se je kljub vsemu nasilju vendar stalno krepila, je s 1. majem 1934. konec. To je vsekakor težka izguba, ki ne zadeva le naših tamkajšnjih bratov, ampak tudi nas kot celoto in vse Jugoslovane. Bojimo se zato, da ta usodni datum ne bo samo smrt avstrijske svobodoljubnosti, marveč tudi smrt še zadnjih, sicer tako skromnih pravic naše manjšine. Toda Avstrija in njen režim naj vesta, da se bodo naše simpatije in antipatije ravnale v glavnem po tem, kakšno bo postopanje z našimi brati na Koroškem in Gradiščanskem! —r.

## Črni avstrijski prvi maj

Proglasitev in uveljavljanje nove ustave — Velike „manifestacije“ po naročilu vlade — Akcije narodnih socialistov in marksistov

DUNAJ, 2. maja. Okrnjeni parlament je sprejel skoraj soglasno vladne predloge o pooblastilih, tako da je bila nova avstrijska ustava včeraj lahko objavljena in uveljavljena. V smislu želj vlade je moralo avstrijsko ljudstvo proslaviti uvedbo te nove ustave z manifestacijami in veseljami, ki so se spremenile v »narodni praznik«. V resnici se je vladi posrečilo na velik pritisk s pritegnitvijo uradnih, hajmverovcev, duhovništva ter raznih organizacij spraviti v vseh mestih na ulice več tisoč ljudi, ki so se potem navduševali v smislu uradnih predpisov. Župani so bili povsod osebno odgovorni za to, da je bilo zadosti »manifestantov« pri obhodih. Vse majske proslave v socialističnem smislu so bile najstrožje prepovedane. Podkancelar Fey je izdal stroge varnostne odredbe, da se prepreči vsaka nasprotna akcija. Policisti in orožniki so bili že od sobote dalje zaposleni z dostavljanjem vabil k proslavi ustave. Vsa Avstrija je bila v senci bajonetov. Vendar so si dunajski

narodni socialisti privoščili zanimivo šalo. Med proslavo, kateri je prisostvovala tudi celokupna vlada, so spustili v zrak iz 1000 malih balončkov sestavljeno veliko nemško zastavo s kljukastim križem, ki se je posebno lepo videla v višini okoli 500 metrov in neprijetno dirnila vlado in navzoče diplomate. Takoj so se dvignila policijska letala, ki so prikazen raztrgala in uničila. Istočasno so pa priredili socialni demokrati v Dunajskem gozdu ogromno zborovanje svojih pristašev. Policija je odkrila zbirališče šele s pomočjo letal ter nato zborovalce s silo razgnala in aretirala večino voditeljev, med katerimi so bili tudi socialistični poslanci iz Češkoslovaške, ki so prišli nalašč zato v Avstrijo. V nekem dunajskem predmestju je pa policija odkrila in razgnala drugo socialistično zborovanje, katerega se je udeležilo okoli 8000 ljudi. Pri tem so nastali ostri spopadi in je bilo več ranjenih. Protivladne demonstracije so priredili tudi narodni socialisti v Solnogradu.

## Boj med levičarji in desničarji v Franciji

PREMIJKA MED STRANKAMI JE KONEC. GLAVNI BOJ SE BIJE MED DESNIČARSKIMI IN LEVIČARSKIMI SKUPINAMI.

PARIZ, 2. maja. Najboljši govorniki francoske desnice so ob sedanjih parlamentarnih počitnicah razvili zelo živahno akcijo v vsej Franciji. Največ se udeležuje v tej akciji narodna poslanca Henriot in Ybernégarey. Pa tudi levičar ne drži križem rok. Mimo zborovanj, predavanj in manifestacij je bila po vsej državi organizirana akcija proti desnici. Zato so skoraj v vsakem mestu, kjer so se pojavili priznani desničarski govorniki, pripadniki levece skušali onemogočiti njih zborovanja in predavanja. Zaradi tega so bili v nekaterih mestih manjši in večji nemiri in imajo varnostne oblasti nalogo, da ščitijo svobodo desničarskih zborovanj in predavanj. Tako je

v Civrosu v ronskem okrožju, kjer je imel narodni poslanec Filip Henriot političen shod, nastal velik nered, v katerem je bilo več ranjenih. V Cherbourgu se je neki desničarski shod pretvoril v socialistično-komunistično manifestacijo proti fašizmu. Da ni bil v Lilleu kršen mir je le zasluga tamkajšnje policije, ki je bila budno dan in noč na straži. Že sedaj lahko trdimo, da je takozvana politična tišina, ki je nastala po Doumetgueovem prihodu, prenehala, in da so desničarji pričeli z odkritimi akcijami, da pa so tudi levičarji vedno bolj nemirni, zlasti v notranjosti države, kjer je bil doslej vzoren mir in red.

## Nenapadalni pakt šestih držav

NAMEN JEVTIČEVEGA POTOVANJA V SOFIJO. — MUŠANOV SE JE VRNIL S POTOVANJA SVOBODNIH ROK.

SOFIJA, 2. maja. V vseh tukajšnjih političnih krogih vlada veliko zanimanje za prihod jugoslovanskega zunanjega ministra Jevtića, ki bo obiskal Sofijo, kakor je že znano, v prvi polovici tega meseca. Jevtić se bo sestal z ministrskim predsednikom in zunanjim ministrom Mušanovom ter z vsemi drugimi vodilnimi državniki, sprejet pa bo tudi v avdienco pri kralju Borisu. Razmotrivala se bodo ob tej priliki vsa aktualna politična in druga vprašanja evropskega, balkanskega ter bolgarsko-jugoslovanskega značaja. V prvi vrsti bo pripravljen teren za balkanski nenapadalni pakt, ki bo le toliko drugačen od znanega balkanskega pakta Romunije, Jugoslavije, Grčije in Turčije, da ne bo izključeval veljavnosti čl. 19 statuta Društva narodov, ki omogoča mirno in sporazumno revizijo mirovnih pogodb, tudi glede teritorialne posesti. Ta pakt bo sklenila Bolgarija z Jugoslavijo, Romunijo, Grčijo, Albanijo in Turčijo. Mimo tega se bodo preresetala tudi

vsa važna vprašanja, nanašajoča se na medsebojne gospodarske, pravne in kulturne odnose med Bolgarijo in Jugoslavijo. Kakor se zatrjuje, se je Mušanov vrnil s svojih obiskov v Parizu, Londonu, Berlinu, Rimu in Budimpešti trdno prepričan, da je prijeteljsko sodelovanje balkanskih držav nujno potrebno, ker evropska razcepljenost ne nudi nobenih sigurnih izglede. Kljub raznim snubljenjem je ohranil Bolgariji proste roke za nadaljnje delo na Balkanu.

## POTOVANJE TEVFIKA RUŽDIJA BEJA.

CARIGRAD, 2. maja. Tefik Ruždij bej bo odpotoval 8. maja v Bukarešto in vrnil Titulescu obisk. Iz Bukarešte bo Tefik Ruždij bej odpotoval v Beograd in od tam v Ženevo. Dobro informirani krogi trde, da bodo zunanji ministri štirih držav, ki so podpisale balkanski pakt, tudi odpotovali v Ženevo ter se udeležili seje glavnega odbora razorožitvene konference.

## Turška zahteva glede Dardanel

PARIZ, 2. maja. »Matin« poroča, da bo turški zunanji minister Tefik Ruždij bej odpotoval koncem maja v Ženevo ter prisostvoval razorožitveni konferenci. Njegovo potovanje v Ženevo je v toliko važno, ker bo zahteval da se ukinejo nekatere točke lausanske pogodbe, po kateri je Turčiji prepovedano graditi v Dardanelah nove trdnjave. Politični krogi pričakujejo, da bodo podpisnice balkanskega pakta skupno s sovjetsko Rusijo podprle Turčijo v omenjeni zahtevi.

## Konec pakta štirih

Rim, 2. maja. »Tribuna« poroča, da je Francija odkrito demantirala politiko pakta štirih. Francoska nota od 17. prej-

šnjega meseca in Barthoujev obisk v Varšavi in Pragi dokazuje, da hoče francoska politika učvrstiti stara prijateljstva in zveze. Iz tega je razvidno, da se Francija vrača k politiki blokov, katero je opustila, ko je podpisala četverni pakt. Nadalje piše »Tribuna«, da nedvomno vsak blok povzroča ustvaritev protibloka, vsaka akcija reakcijo in da mora vsaka upornost naleteti na odpor ter je zato v tem nevarnost nove vojne.

## KADIĆ IZPUŠČEN IZ ZAPORA.

SARAJEVO, 2. maja. Ker je zagovornik obtoženega narodnega poslanca Kadicia izročil sodišču kavicijo v iznosu 1.000.000 Din, je bil Kadić izpuščen iz preiskovalnega zapor.

# Dnevne vesti

## Pedagoški teden

Predavanji inspektorja dr. L. Poljanca »Avtoriteta in svoboda v vzgoji« in obl. š. nad. M. Senkoviča »Otrok in knjiga«.

Niz predavanj pedagoškega tedna je otvoril g. prosvetni inspektor dr. Leopold Poljanec s temo avtoriteta in svoboda v vzgoji. Uvodoma se je predsednik pedagoške centrale profesor Gustav Šilih zahvalil kraljevski banski upravi, mestni občini, uredništvom in predavateljem za izredno veliko in blagohotno podporo.

V svojem predavanju je nato g. inspektor dr. L. Poljanec očrtal pomen indeterminizma in determinizma ter se upravičeno odločil za takozvani relativni indeterminizem, ki sicer prepušča prosto voljo v taki meri, da ne izključuje mnogovrstnih učinkov, vplivajočih na naše odločitve. So to: dednost, podzavest, delovanje zlez in vpliv okolja. Zgodovinsko posmatranje nauka o svobodni volji je g. predavatelj pokazal na primerih Pascala, Janzenistov ter Rousseauja. V gojitvi pravne osebnosti, v krepitvi slabih in vzpodbujanju zdravih sil vidi g. predavatelj porast pravne osebnosti, kar je pravi namen vzgoje.

V sinočnem predavanju pa je g. oblastni nadzornik Matija Senkovič obravnaval vprašanje »Otrok in knjiga«. Njegovo zanimivo predavanje se je izčrpno dotikalo vseh vprašanj otroškega čtiva. Posebno važnost je polagati na pravilni izbor umetniško dovršenega dela, ki naj bo pisano v napetem vzponu ter naj nudi otroku možnost podoživljenja izvestnega opisanega dogodka. Ogibati se je šunda ter otroka očuvati pred vsem onim, kar bi ga kvarilo. Posebno je treba v otroku zbujati smisel za dobro knjigo, predvsem pa urediti po psiholoških in umetniških načelih čitanko. Otrok se mora usposobiti, da kritično premotri čtivo ter ne sledi slepo tiskani besedi.

Drev: bo predaval o sportu in vzgoji vadniški učitelj g. Aleksander Kopriva.

Razglednice mariborske in vse druge v največji izbi. Trgovci popust! Zlata Bečnik, Slovenska ul. 11.

Ruski študentje »Balalajka«; najboljši ruski pevci; samo nekaj dni v »Veliki kavarni«.

Naznanjam smrt svoje tete ge. Terezije Grossove. Ernesta Apihova.

»Lira in harpa«. Le redko se nudi prilika, da bi v Mariboru na enem samem večeru slišali toliko lepega petja in toliko lepih melodij. Pri izvajanju skladbe »Lira in harpa« nastopijo kot solisti primadona ljubljanske opere ga. Zlata Gjungenac-Gavellova, operna pevka ga. Vida Zamejčič-Kovičeva in koncertna pevka gosp. Arsenij Rausch in g. inž. Pavle Gasparin, kompletni mešani zbor Glasbene Matice in pomnoženi orkester. Pri pomnjam, da igra pri orkestru na harpo naš priljubljeni in odlični harpenist gosp. Lukež. Ves ta ogromni glasbeni ansambl vodi prof. Vasilij Mirk, ki je vložil v delo mnogo ljubezni, truda in vztrajnosti in pripravil izvajanje tako znamenitega dela. Prvič se bo izvajala v Mariboru francoska skladba v takem obsegu. Glasbeni Matici gre zato vse priznanje, ker se ni ustrašila velikih žrtv. Na našem občinstvu pa je, da s svojim obiskom pri nocojšnjem koncertu napolni dvorano in s tem izkaže Matici priznanje za njeno 15letno požrtvovalno delo.

Opozarjamo na nocojšnji jubilejni koncert v Unionu. Naj ne bo nikogar, ki bi zamudil nocojšnji večer. Pri izvajanju slovite ode »Lira in harpa« bo prišel prav vsak, še tako razvajen poslušalec v obilni meri na svoj račun. Vsi nastopajoči nam jamčijo za to.

Diplomirani tehniki, člani organizacij diplomiranih tehnikov, naj se na poziv narodnega poslanca g. Vekoslava Spindlerja javijo svoj organizaciji. V poštev pridejo le diplomirani gradbeni tehniki, ki reflektirajo na namestitev in so člani organizacije.

Promovirana je bila na graški univerzi za doktorico medicine Ana Žnideršičeva, hčerka upokojenega policijskega uradnika Franca Žnideršiča v Mariboru. Mladi doktorici naše iskrene čestitke!

Redek jubilej. Včeraj je slavil v krogu svojih domačih in prijateljev 90. rojstni dan upokojeni železničar ter bivši član in godbenik narodnega železničarskega glasbenega društva »Drave« g. Ferdo Klausberger. Menda ga ni Mariborčana, ki bi jubilara ne poznal, ali se vsaj udeležil veselice in plesov, kjer je sodeloval Klausberger kot godbenik. Še pred leti smo ga videli, kako je čvrsto korakal pri sprevedih, čeprav mu je življenje nalagalo na ramena že 9. križ. Koliko noči in koliko ur je prepihal in pregodel s svojim klarinetom. Onemu, ki pozna življenje in napore godbenikov, bo težko razumljivo, da je jubilar dočakal tako visoko starost čil in zdrav. Tihega, mirnega a kljub temu veselega značaja, kakor je, je bil vedno trezen, točen, vztrajen in potrpežljiv do skrajnosti. Skromno je živel vedno. Danes v 90. letu pa se mu zelo slabo godi. Po 40 letih službe kot tapetnik v delavnici bivše južne železnice je bil že leta 1914 upokojen. Miloščina, ki jo je takrat prejemal, je znašala 80 kron. Te krone so se spremenile po prevratu v 20 Din, in z draginskiško doklado vred prejema jubilar danes 142.50 Din pokojnine. In to po 40letnem zvestem službovanju, tekom katerega ni bil nikdar bolan. Rojen je bil 1. maja 1844. leta v Bakru, pri vojakihi je služil v Trstu pri 22. pehotnem polku kot godbenik 5 let. Že v zgodnji mladosti je pričel gosti in je godel vse življenje ter še danes rad prime za svoj instrument, od katerega mu bo slovo menda najtežje. V Maribor je prišel že leta 1874. in je sodeloval od svojega vstopa v železniško službo pri bivši delavski godbi kot prvi klarinetist. Njegovi prijatelji in znanci mu iskreno čestitajo k jubileju in želijo vsi, da bi dočakal še 100 let. Veliko veselje bi napravil jubilaru, kdor bi se ga ob teh dneh spomnil s kakšnim darom.

Vsem članom in članicam! Neizmerna žalost je zadela naš zadrugi pokret. Od 128 žrtv strašne eksplozije v rudniku Kakanj, je 126 zadrugarjev naše sestre nabavljale zadruga v Kakanju, članice naše zveze. Takoj po katastrofi je poslala Zveza svojega delegata, da se z upravo zadruga sporazume o prvi pomoči družinam ponesrečenih rudarjev. Prvo pomoč je dala zadruga in zveza, ali ta ne zadostuje in tudi ne more zadostovati za tako mnogoštevilne siromašne rudarske družine. Pokažimo tudi mi zadrugarji toliko zadrugne zavesti, da priskočimo tem tako težko prizadetim družinam, ki so zgubile svojega reditelja, vsak po svoji moči na pomoč. Vsi za enega, eden za vse, odnosno: Danes tebi, jutri meni! Vsak najmanjši dar se hvaležno sprejme. Prispevek pobirata obe blagajni v zadrugini trgovini. Nabavljala zadruga državnih uslužbencev v Mariboru.

Življenje in umiranje Maribora v aprilu. V aprilu je v Mariboru zagledalo luč sveta 108 otrok, smrt je pokosila 55 oseb, pred oltar pa je stopilo 36 parov. V stolni župniji je bilo rojenih 38 dečkov in 37 deklic, umrlo je 6 moških in 5 žensk, poročilo pa se je 7 parov; v frančiškanski župniji je bilo rojenih 5 deklic, 3 dečki, umrl je 1 moški in 3 ženske, poročilo se je 11 parov; v magdalenski je bilo rojenih 13 dečkov in 10 deklic, umrlo je 23 moških in 16 žensk, poročilo pa se je 17 parov; v evangelijski je bila rojena 1 deklica in se je poročil 1 par; v pravoslavni pa je bil rojen 1 deček.

Prvega maja zrele črešnje. Na dvorišču garaže v Wildenrainerjevi ulici so včeraj postale lepo rdeče prve črešnje. Nekateri plodovi so že čisto zreli in so se pričeli rdečiti že pretekli teden, torej meseca aprila. Tako zgodaj menda črešnje v Mariboru še nikoli niso dozorele, saj so postale druga leta rdeče šele mesec dni pozneje.

Kopanje v Dravi. Predstojništvo mestne policije v Mariboru opozarja, da je kopanje v reki Dravi v mestnem pomerju izven dovoljenih kopališč prepovedano. Izjemoma se dopušča kopanje v Dravi ob Koroški cesti na levem bregu Drave ob takozvanem Schmidererjevem posestvu ter ob Pobreški cesti na desnem bregu Drave vzhodno od železniškega mostu, to pa le pod pogojem, da se koplje mladina pod nadzorstvom staršev ter ostane v bližini brega in če to dovoli lastnik dotičnega zemljišča.

Predavanje o starem Mariboru. Omizje »Staribor« priredi v petek 4. maja ob pol 9. uri zvečer v restavraciji Narodni dom svoj običajni prijateljski sestanek, na katerem bo iz prijaznosti predaval gosp. dr. Travner o starem Mariboru ter pri tem uporabljal tudi marsikatero zanimive in vesele dovtype. Vabijo se torej vsi »Stariborci« (predvojni mariborski Slovenci), da se tega prijateljskega sestanka, ki bo prav zabaven, v obilnem številu udeležijo.

Ljudska univerza v Mariboru. Zaradi pedagoškega tedna prihodnji petek ni prireditve. V ponedeljek 7. maja predava univ. prof. dr. Varnier iz Zagreba o velikem francoskem romanopiscu Stendhalu. Dne 16. in 17. maja pa predava spet dvorni svetnik dr. Strzygovski, umetnostni zgodovinar svetovnega slovesa.

Objavljamo danes pravilni spored letnega nastopa Sokola I. V ponedeljkovi številki objavljeni spored se s tem razveljavi. Javni letni nastop Sokolskega društva Maribor I v nedeljo 6. maja 1934 ob 15.30 na letnem telovadišču. Spored: 1. Ženska deca — proste vaje. 2. Naraščaj — proste vaje. 3. Ženska štafeta 4x75. 4. Orodna telovadba. Moška deca — raznoterosti. 5. Ženski naraščaj — vaje na gredi. 6. Moška štafeta 800x400x200x100. 7. Člani in članice — proste vaje. 8. Gojenci inž. podofic. šole — proste vaje. 9. Zbor z rajalnim nastopom. Zaključek: Sokolski pozdrav. Po nastopu veselica. — Odbor.

Sokol Maribor II. Pobrežje. Članski sestanek in poslovljni večer bratov, ki odhajajo k vojakom, bo danes zvečer ob 20. uri pri Renčlju na Pobrežju.

Sokol Maribor III. opozarja, da značaj pri tomboli 6. maja denarni dobitki 5000 Din. Društveni javni nastop bo 13. maja.

Ženevska zveza priredi v ponedeljek 7. t. m. izlet v Rogaško Slatino. Odhod ob 7. uri zjutraj izpred hotela »Orel«. Vožnja z avtobusom in kosilo 70 Din. Udeležijo se izleta lahko tudi drugi. Prijave pri »Putniku«, ki nudi vse podrobnejše informacije.

Starešinsko društvo »Triglava« v Mariboru obvešča vse svoje člane, da vodi vse društvene posle še nadalje dosedanja uprava, ker so bili sklepi poslednjega občnega zbora o prenosu sedeža in o volitvah odbora razveljavljeni po pristojnem upravnem oblastvu. Po pravomočnosti tega odloka se bo izvršil izredni občni zbor društva. — Odbor.

Krajevna organizacija Jugoslovanske nac. stranke za V. okraj ima svojo redno tomesечно sejo v ponedeljek, dne 7. maja v hotelu »Mariborski dvor«. Pričetek ob 20. Udeležba vseh odbornikov obvezna!

Otvoritev letošnjega zračnega prometa. Pretekli ponedeljek je bil odprt zračni promet na progi Dunaj—Zagreb—Beograd, kjer bodo letala letala do 30. avgusta. Včeraj je pa bil odprt zračni promet na progi Ljubljana—Zagreb in Ljubljana—Sušak. Kakor poročajo, bo dospelo v Ljubljano še eno potniško letalo, ki bo vzdrževalo promet med Sušakom in Ljubljano in bo stalo potovanje iz Ljubljane do Sušaka 200 Din. Vsako poletno nedeljo pa bodo na ljubljanskem letališču na razpolago tudi druga letala za občinstvo in se bo lahko vsakdo dvignil v zračne višave nad Ljubljano za 50 Din.

Radio Ljubljana. Spored za četrtek 3. maja. Ob 12.15: plošče: 12.45: poročila; 13: čas, plošče; 18: predavanje o človeku; 18.30: srbohrvaščina, poučuje dr. Rupel; 19: plošče po željah; 19.30: pogovor s poslušalci; 20: naši narodni predstavniki za gospodarski podvig našega morja, predava senator dr. Valentin Rožič; 20.30: prenos iz Beograda; 22: čas, poročila, lahka glasba.

Grajski kino predvaja največji in najlepši film te sezone »Pesem z neba«. Velefilm, v katerem igrajo najboljši igralci sveta glavne vloge: Jan Kiepura, Marta Eggert, Paul Kemp, Paul Hörbiger, Theo Lingner.

Kino Union. Danes zadnjič senzacijski dvojni spored Tom Mix in Tomma Boy. Od četrta dalje največje mojstrsko delo »Predor« po svetovnoznanim romanu B. Kellermanna.

Da osvežite kri, pijte nekaj dni zapored zjutraj čašo naravne »Franz Josefove« grenčice.

## Narodno gledališče

### REPERTOAR.

Sreda, 2. maja. Zaprto.

Četrtek, 3. maja ob 20. uri: »Nora«. Premiera. Gostovanje Vike Podgorske in Hinka Nučiča. Red A. Operne cene.

Petek, 4. maja ob 20. uri: »Nora«. Red B. Gostovanje Vike Podgorske in Hinka Nučiča. Operne cene.

Sobota, 5. maja ob 20. uri: »Stari grehi«. Zadnjičkrat. V korist »Združenja gledaliških igralcev«. Najnižje cene od 15 do 2 Din.

Nedelja, 6. maja ob 14. uri: »Ciciban«. Uprizoritev otroškega odra ljubljanske »Svobode«. — Ob 16. uri: »Ciciban«. Uprizoritev otroškega odra ljubljanske »Svobode«.

Gostovanje Vike Podgorske in Hinka Nučiča v Ibsenovi dramatični igri »Nora« bo v četrtek 3. t. m. Odlična slovenska umetnika, ki sta bila stebrja prvega ansambla mariborskega slovenskega gledališča ter sta danes prvaka zagrebške drame, gostujeta pri nas po presledku skoro 5. let in je za ta njun nastop v Mariboru veliko zanimanja. V »Nori« nastopijo razen njiju še Kraljeva, Dragutinovičeva, Skrbinek, Furijan in Crnobori. Vodja predstave je režiser Vl. Skrbinek. Veljajo operne cene.

Rezervirajte vstopnice za »Cicibana«, za to priljubljeno župančičevo delo, ki ga v Delakovi odrski prireditvi uprizori otroški oder ljubljanske »Svobode« (50 ljudi!) v lastnih razkošnih dekoracijah in kostumih v nedeljo 6. t. m. ob 14. in 16. uri. Cene so kljub velikim stroškom, ki so v zvezi s tem gostovanjem, zelo nizke in si vsakdo lahko ogleda to predstavo.

Zadnja uprizoritev »Starih grehov« bo po cenah od 15—2 Din v soboto 5. t. m. Ta izborna veseloigra je pri obeh dose-danjih uprizoritvah dosegla popoln uspeh in se je občinstvo naravnost imenitno zabavalo. Najcenejši sedež velja pri tej predstavi le 4 Din, kar omogoči pač vsakomur obisk te predstave. Predstava je v korist »Združenja gledaliških igralcev«.

Debeli ljudje dosežajo z vestno uporabo naravne »Franz Josefove« grenčice izdatno iztrebljenje črevesa brez vsakega napora. Mnogoštevilna poročila zdravnikov-strokovnjakov potrjujejo, da so tudi oni, ki bolehalo na ledvicah, protinu, revmatizmu, kamnih in sladkorni bolezni, zelo zadovoljni z učinkom »Franz Josefove« vode. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Pregled motornih vozil. Predstojništvo mestne policije v Mariboru objavlja, da se vrše redni pregledi motornih vozil za leto 1934 v sledečem vrstnem redu: Dne 7., 8. in 9. maja 1934 ob 14. uri v plinarni v Mariboru za vozila obeh mariborskih okrajev in predstojništva mestne policije v Mariboru; dne 11. maja 1934 ob pol 14. uri na sejišču v Ptuj za vozila iz okraja Ptuj; dne 14. maja 1934 ob 15. uri v Poljčanah pred gostilno Bauman; dne 15. maja 1934 ob pol 8. uri v Slovenski Bistrici, ob 11. uri v Šoštanju, ob 15. uri v Slovenjgradu, ob 17. uri v Marenbergu; dne 17. maja 1934 ob 16. v Prevaljah in dne 18. maja 1934 ob pol 9. uri v Ljutomeru, ob pol 13. uri v Murski Soboti za vozila okraja Murska Sobota in Dolnja Lendava, ob 17. uri v Gornji Radgoni.

Izvoznice za pošiljke lesa. Po obvestilu kraljevske banske uprave v Ljubljani so potrebne do nadaljnjega za pošiljke lesa, namenjene za postaje v drugih banovinah, izvoznice za vse vrste lesa, torej tudi za obdelan les (plohe, trame, deske, letve, drva itd.) Pri pošiljkah, ki so namenjene za tujino, izvoznice niso potrebne (n. pr. pri pošiljkah namenjenih za izvoz po morju ter odpremljenih po železnici do pristanišča na Sušaku).

Vremensko poročilo mariborske meteorološke postaje. Davi ob 7. uri je kazal toplomer 13.3 stopinj C nad ničlo; minimalna temperatura je znašala 11.1 stopinj C nad ničlo; barometer je kazal pri 17.8 stopinjah 736.6, reduciran na ničlo pa 734.4; relativna vlaga 77; vreme je jasno in tiho; vremenska napoved pravi, da bo poletno vreme trajalo dalje, vendar niso izključene lokalne nevihte.

# Idejne smeri in vodilne osebnosti v sodobnem češkem duhovnem življenju

Predavanje urednika in publicista Božidara Borka  
iz Ljubljane

O posebno važnih predstavljajih sodobne češke kulture, ki usmerjajo vodilne struje miselnih gibanj, je predaval nekdaj bivši mnogoletni odbornik naše Ljudske univerze, sedanjí kulturni urednik »Jutra« in publicist g. Božidar Borko iz Ljubljane. Uvodoma ga je v imenu Ljudske univerze toplo pozdravil predsednik inž. J. Kukovec, prisrčno želeč skorajšnjega svidenja. Vsebinsko izredno duhovno polno in oblikovno izbruseno predavanje nam je postalo dragoceno ko malokatero ter nam je ostavilo vse najvažnejše poglede.

Intenzivnost duhovnega življenja, prihajajoča od mnogih stvarjajočih osebnosti, je v neprestanem razvoju. So to idejni bojevniki, pisatelji in pesniki, kritiki, esejisti in publicisti, ki v večji meri izražajo živega duha naroda in so obdarjeni z značilno slovansko miselnostjo, navajati miselne spoznave na bitne življenjske odnose, preustvarjati življenje po neklih spoznanjih, dajati doživljenemu prednost pred zgolj domišljenim. Tako je n. pr. Masarykova miselnost, vsa nuni na iz časa in njegovih potreb, globoko predala svoje obeležje ter mogočno poglala v zavest preprostih ljudi. Iz filozofskih koncepcij Miroslava Tyrša je prav tako poglala Sokolstvo, najvidnejše gibanje Češke, in nosi še do danes viden pečat življenjske modrosti, ki jo označuje renesančni ideal antičnega človeka: mens sana in corpore sano. In vprav paradokso je, da je realistični češki narod, narod dobrih gospodarjev in umerjenih temperamentov, eden najbolj filozofskih narodov v Evropi, kajti dobro delati pomeni zanj dobro misliti, tako v politiki kakor v gospodarstvu in prosveti. Najbolj vidna in vplivna centralna osebnost sodobne Češke, ki se dviga kakor mogočna katedrala nad ostale vrhove, je prezident Masaryk. Vpliv njegove osebnosti se čutili danes celo v tistih znanstvenih panogah, s katerimi Masaryk ni imel neposrednega stika. Praktičnemu nasledniku Komenskega, Masaryka, je bil verni sodelavec in somišljenik pokojni prof. Drtina, vzgojilna avtoriteta na Češkem. Masaryk ni samo center političnega življenja, marveč obenem tudi središče duhovnih stremenj. Za njegovo akcijo stoji vedno duh, ki povišuje njegovo prikazen v platonski vzor državnika.

Vrsto Masarykovih učencev odlikuje predvsem prožnost duha, ki vé upoštevati potrebe časa brez žrtvovanja osnovnih tez. Med njimi je najbojevitější prof. Emanuel Rádl. On izpoveduje Masarykov konfiteor: spoznanje zaradi boljšega življenja in dela, ne pa zavoljo spoznanja samega! Predvsem je kakor Masaryk filozof-etik. Po bogoiskateljski usmerjenosti svojega duha dopušča (v skladu z najnovejšimi filozofskimi stremenji) umu (ratio) le podrejeno vlogo pri spoznavanju in duhovnemu osvojevanju sveta. V njegovi zgodovini filozofije (Dějiny filozofie) zanima Rádl vprašanje, kako naj posameznik ali občestvo dela, da bo dobro delalo in živel. Duhovni smisel njegovega raziskovanja išče povsod svojí svrhi in svojí program. Znanost, ki cení v objektivno dani resničnosti pasivno gradivo za čutno spoznanje, za opis in vzročno razlago, niti zdaleč ne zajema polne vsebine resničnosti. (Narodnost jako vědecký problém! — Narodnost kot znanstveni problem.) Vsak poedinec začne vedno iznova duhovno življenje in le to, kar si kdo sam ustvari, je njegovo osebno delo in leže z njim v grob. Rádl, ki je izšel iz biologije, je torej pomaknil svojí miselni kompas v sosesčino teologije ter vrnil v varno pristanišče vere in dogem, vendar ne v povsem konfesionalnem smislu. Funkcija in njen pomen za stvarno življenje na zemlji, filozofija YMCA, miselni izraz anglosaškega človeka, je dobila v Rádlu ogrjevitvega izoblikovalca. Rádl nadaljuje Masarykovo poslanstvo in je

kakor on svoičas močno izpessavljena osebnost.

Drugi dedič Masarykovega duha je neutrudljivi dramatik, pripovednik, kritik in publicist Karel Čapek. Čapkov duhovno smer mnogi označujejo za civilizem, strujo, ki izvira iz anglosaške izkustvene filozofije in francoskega racionalizma. (Pragmatizem ali filozofija praktičnega človeka.) Njegov miselni tip ne bo vriskal od optimizma in se ne bo solzil od pesimizma; delal bo po pameti, se veselil življenjske sredine in se boril zoper destrukcijo desnice, kakor se bo zoperstavljal togim in jalovim skušnjavam desnice; preveč je verel, da bi se ogreval za Macharja in zopet premalo, da bi sledil Rádlu; preveč je saturiran, da bi bil revolucionaren in preveč razumen, da bi bil nesocialen. Prava majstrova vina so njegovi »Hovore z Masarykem«, ki jih je spisal toliko dovršeno, da je moral demantirati domnevo, da jih je spisal Masaryk sam. S »Pismi iz Anglije« je presenetil celo Angleže. Svoje potopise ilustrira najdovetneje sam. Iz njegove polnosti vre tako suhi angleški humor kakor blesteči francoski espri.

Zgovoren glasnik te zemskoradostne družine je Ferdinand Peroutka, izdajatelj »Přítomnosti«, ki se plameče bojuje za geslo: »Resnica zmaga!« (Masaryk.) Vendar je v svoji zadnji knjigi »Budování státu« (Grajenje države) preveč razgalil človeške lastnosti sedaj že legendarnega Štefánika. Bojevití publicist in blesteči stilist, ki se vidno nagiblje v socializem, ki pa je v njem bolj individualističen kakor kolektivističen, predstavlja staro, svetlo tradicijo češke inteligence.

Češko soc. demokracijo zastopa Fr. V. Krejčí, zanimiv pisatelj in ideolog, narodne socialiste okoli Klofača pa profesor filozofije Kozák, bivši pastor. Predvojni puntar anarhistične barve, Stanislav Neumann, dalje epik ponižanih in razžaljenih Ivan Olbracht, stara simpatizerja mladih in nezadovoljnih, Smetana in Masarykov življenjepisec, odlični muzikolog Zdeněk Nejedlý in jedki kritik F. X. Šalda niso utesnili svojih revolucionarnih idej v kalup ortodoksnega historičnega materializma, četudi se iz-

## Vprašanje združne mlekarne

Ožji sestanek interesentov in zastopnikov oblasti na mestnem magistratu

Z ozirom na sestanke v Krčevini in v Narodnem domu, kjer so razmotrivali o vprašanju ustanovitve združne mlekarne v Mariboru, je bil preteklo sredo popoldne na mestnem tržnem nadzorstvu ožji sestanek. Na tem sestanku je zastopal iniciatorje mlekarne zadruga g. dr. Stanko Kovačič, povabljeni pa so bili tudi zastopniki mariborskih listov. G. dr. Kovačič je raztolmačil vse trditve, ki so bile več ali manj že objavljene v časnikih. Ni mogoče zanikati, da stiska kriza najbolj kmetovalca, vendar pa pritožbe na račun trgovanja z mlekom in kontrolnih organov niso povsem točne. Poudariti moramo, da nismo proti združnemu gibanju v principu, vprašanje pa je, ali bi bila ustanovitev združne mlekarne za sedanje razmere prikladna? Sam g. dr. Kovačič je na vprašanje tržnega nadzornika g. Hinterlechnerja priznal, da nimamo v Mariboru v bližnji in daljnji okolici nadprodukcije mleka. Torej se skoro vse mleko proda sveže. Najbolj jase dokaz za to so dnevi ob praznikih, ko na trgu primanjkuje mleka in poraste cena včasih celo za 100 odstotkov. Če kmet v poletnem času izdeluje domači sir, kislo mleko in sirovo maslo, s tem še ni dokazano, da imamo nadprodukcijo mleka.

Mislimo, da ni treba dokazovati, da v neposredni bližini mariborske okolice ni prave živinoreje. Ta je v teh krajih bolj postranskega pomena. Tudi je vzdrževanje krav-mlekaric po viničarjih samo ne-

življajo po vseh pravilih marksizma, leninizma, ali morda celo stalinizma. Vsi so ostali narodno zavedni Čehi: ostali so svobodnjaki, ki si upajo na samostojna pota. Desnica pa veruje v reprezentanta političnega idealizma Františka Mareša, profesorja medicine, biologa in fiziologa, ki je v knjigi »Idealizem in realizem« ostro obračunal z mehaničnim svetovnim nazorom in se zavzema za vrnitev h Kantu. »Psihologija brez duše«, spis, naperjen proti Fr. Krejčemu in proti Haecklovi pseudofilozofiji, pogloblja omenjene ideje.

Iz katoliških vrst je najbolj viden pisatelj Jaroslav Durych. Njegov roman »Bloudení« primerja Th. Manu z »Vojno in mirom« Tolstega. Njegova umetnost povečuje duha, ki ga je tako ostro napadel Machar, njegova bogata, v mistično vstajenje našlega sveta zagledana imaginacija se poslužuje psiholoških in stilističnih izrazil poveljnega ekspresionizma. Durych združuje v sebi mistiko Angela Silesija z racionalistično učenostjo Tomaža Akvinskkega. Protimasarykovsko usmerjen idejni krog na zimerni desnici (Mareš) šteje med svoje zgodovinarje J. Pekařa, predvrednotarja in vrtavega iskatelja novih potov (monografijo o Wallensteinu, o Beli Gori).

G. predavatelj je z bistroumnim dojetmanjem bistvenih oznak očrtal bistvo, pomen in povezanost Pekařa s svojim delom, prešel nato na oris izredne osebnosti F. H. Šalde, čigar literarno-kritično delo pomeni tolmačenje vsega, kar prihaja iz kulturno višjih plasti Evrope. Njegov miselni nasprotnik Arne Novák, apostol češkega tradicionalizma, je spoznal v bridkosti in trpljenju prerajenega naroda poslanstvo narodne misli, ki jo izpoveduje v strogo arhitektonsko zgrajenih spisih. Demokratičnost, realno gledanje na svet in življenje, težnja po konkretnosti in stvarnosti so vrline češkega naroda, ki je vsekakor tako individualiziran, da lahko pripušča najrazličnejša stmljenja in smeri; skratka zrel in sposoben in voljan za kulturno, gospodarsko in politično poslanstvo. Vsa vprašanja dneva rešuje z iskreno vedrino mladostnega naroda, ki so mu v trdih preizkušnjah ojeklenele stvariteljske sile.

V skupih potezah očrtano predavanje nas je kar odlično povedlo v svet misli in snovanja naših severnih bratov, ki naj nam bodo iskreni vzorniki na težki poti jugoslovanske afirmacije in realnega dela. G. uredniku in publicistu Borku, ki je žel obilo zahvale in priznanje vsega občinstva, pa ostanemo hvaležni za prekrasni uvod v sodobno češko kulturno življenje.

ko odplačilo za delo, ne pa intenzivna živinoreja.

Da so pri produkciji mleka včasih napake, je razumljivo, ker ljudstvo še nima dovolj praktičnega pouka. Misel, da se bodo kvalitativne razmere mleka z ustanovitvijo združne mlekarne zboljšale, je pač več ali manj pogrešna. Glavna hiba dosedaj preiskane mleka je pač onesnaženje, ki se prične v hlevu, kjer prihaja v mleko razstopljiva in nerazstopljiva nesnaga. V prvem primeru tudi mlekarja ne more izboljšati mleka. Umetno je bilo izvajanje nadsvetnika g. Hinterlechnerja, da se prične higiena mleka že v hlevu, kakor je to tudi naglasil na anketi. Na prošnjo iniciatorjev je tudi sestavil mimo pravilnika o združni mlekarji še pravilnik za higienske hleve pri novih stavbah in pravilnik za popravilo že obstoječih hlevov.

Kvaliteta mleka je torej odvisna od higienskih hlevov, od individualnega stanja krav-mlekaric ter od krmljenja. Nič manj važno kot že naštetu, tudi ni postopanje z mlekom po molži. Sem spada precejanje, hladitev in transport. Na videz je vse to malenkostno, v praksi pa je odločilnega pomena.

Zahteva predsednika snujoče se združne mlekarne, da naj se s tržnih miz odstrani vsaka kupčija mleka, pa je v celoti nesprejemljiva. Prav tako tudi ni zamišljeno rajoniranje producentov mleka na tri pasove, ki bi ne bili geografsko zamišljeni, marveč po gospodarskih prili-

kah. G. dr. Kovačič je na zadevno vprašanje navedel sledeči primer: »Če ima kmet v Jarenini lastne krave in na lastnem vozu pripelje v mesto stalnim odjemalcem mleko, spada ta producent v prvi pas, pa bodisi, da pripelje mleko tudi kmet od Sv. Trojice. Če pa ima producent v Jarenini tako malo mleka, da se mu pot v mesto skoro ne izplača in naprosi za prodajo svojega sosedu, bi tak kmet spadal v drugi pas. Moral bi brez ugovora izročiti mleko najprej mlekarji, ki bi ga šele po predelavi oddala odjemalcem. V tretji pas pa bi spadali producenti na skrajni periferiji mariborske okolice. Ti kmetje sploh ne bi smeli voziti mleka v mesto, zlasti še v poletnem času ne, temveč bi ga morali predelati doma. Ta zahteva pa je v nasprotju z zahtevo po pravici.

Na sestanek so razpravljali tudi o kontroli mleka in je ob tej priliki g. dr. Kovačič zahteval, da bi moral imeti vsak uvoznik mleka uradno legitimacijo s fotografijo. Iz legitimacije naj bi bil razviden osebni popis uvoznika, odnosno gospodarja ter količina mleka na dan. Zadeva z legitimacijami je teoretično sicer dobro zamišljena, v praksi pa je najbrže popolnoma neizvedljiva. Noben producent namreč ni tako srečen, da bi vse leto imel vedno isto količino mleka na prodaj. Nastalo bi pri tem neujubo trenje, ker bi se količina uvoženega mleka ne ujemala z v legitimaciji označeno količino.

Upoštevač vse okoliščine in razmere, bo potrebno torej še temeljito premisliti, ali je dana življenjska možnost zamišljeni združni mlekarji v Mariboru. Da bo tržno nadzorstvo, kakor doslej tudi v bodoče, pobijalo vso ilegalno trgovanje z mlekom, je umevno. Pričakujemo pa od producentov samih, da vsak tak primer in morebitno kršitev živilskega zakona takoj prijavijo. Pristojne oblasti pa naj kršitelje primerno kaznujejo. Kvaliteta mleka se bo šele takrat zboljšala, ko bo ljudstvo glede higiene v hlevih dovolj poučeno, kakor tudi glede krmljenja in ravnanja s svežim mlekom, ki je mimo mesa najbolj občutljivo živilo.

## Sport

**Dva protesta.** ISSK Maribor in SK Svoboda sta na zadnji seji OOLNP vložila protest proti verifikaciji nedeljskih prvenstvenih tekem, in sicer ISSK Maribor:SK Celje in SK Mura:SK Svoboda.

**Okrožni odbor LNP, službeno.** V nedeljo 6. t. m. bodo naslednje tekme: v Mariboru na igrišču SK Železničarja ob 15. prijateljska tekma SK Svoboda, rezerva:SK Gradjanski, rezerva, in ob 16.30 prvenstvena tekma SK Svoboda:SK Gradjanski (Čakovec). Službujoči odbornik g. Kurnik. V Ptujju na igrišču SK Ptuj ob 14. prijateljska tekma SK Ptuj, rezerva:SK Mura, rezerva, in ob 15.30 prvenstvena tekma SK Mura:SK Ptuj. Službujoči odbornik g. poročnik Berginc. V Murski Soboti ob 15. prvenstvena tekma SK Panonija:SK Drava (Ptuj). Službujoči odbornik g. Peterka.

**Tekmovanje za prvenstvo LNP** se nadaljuje v nedeljo 6. t. m. z dvema tekma, in sicer se bosta srečala v Celju SK Železničar in SK Celje, v Ljubljani pa Čakovečki SK in ŽSK Hermes.

**Mariborska kolesarska podzveza, službeno.** V soboto 5. t. m. ob 20. važna seja v klubskih prostorih. Razpravljalo se bo med drugim tudi o Zboru sodnikov ter olimpijskem prvenstvu.

### Nov izum v kinematografiji.

Moderna filmska tehnika je zopet napravila velik korak naprej. S. 1. majem bo v Parizu otvorjen takozvani plastični kinematograf, kar bo za nadaljnji razvoj kinematografov velike važnosti. Plastični film, ki je bil doslej samo objekti tehničnih eksperimentov, postane v najkrajšem času gola resnica. Vse kaže, da bo ta izum najprej osvojil Evropo, nato se pa bo razširil tudi v Ameriko. Američani so v pogledu filmske tehnike, zlasti glede zvočnega filma, doslej prednjačili in Amerika je dala iniciativo za pokret zvočnega filma. Ta iniciativa je pa prešla sedaj v Evropo, oziroma v Pariz.

V vsako slovensko hišo „Večernik“!

MARIJ SKALAN:

## SEMISIRIS

Roman iz prazgodovine človeštva.

Asarhadan ni odgovoril, samo močneje je uprl veslo v vodo in usmeril čoln proti razkošni galeji, ki je ponosno rezala gladino in brzela po njej kakor labud. Razdalja med čolnom in ladjo se je nagio krčila in mladeniča sta mogla že razločevati postave žensk, ki so sedele na krovu. Na sprednjem koncu sta spoznala Ofirijo in Epsuto, pa tudi mladenki sta ju že spoznali. Vstali sta in jima zamahnili z roko v pozdrav. Asarhadan je zaokrenil čoln tako, da se je bližal boku galeje, ki se je na povelje Ofirije ustavila.

»Kam potujeta moja princa?« je vprašala hči velikega, nagnjena čez ograjo proti čolnu.

»Milost, gospodarica, roža rož!« sta jo pozdravila mladeniča.

Asarhadan je dejal z drhtečim, zmedenim glesom:

»Nikamor nisva namenjena. Veslava le za zabavo.«

»Potem pridita k nam na ladjo,« ju je povabila Ofirija.

»A kam naj deneva čoln?« je vprašal Aftagad.

»Privežita ga za ladjo.«

Mladeniča sta zaveslala okoli galeje, pri vezala čoln za zadnji kljun in splezala na krov. Ofirija in Epsuta sta ju sprejeli v krogu svojih mladih dvorjank iskreno in preprosto, brez ceremonij faraonovega dvora.

»Bodita pozdravljena v mojem kraljestvu,« je dejala Ofirija smeje. »Tu ni Semisirisa in ni dvora faraona faraonov, o četa mojega. Tu sve samo midve, jaz in Epsuta, vidva sta pa najina spremljevalca, prijatelja in tovariša. Sedita k nama pod baldahin, mehke so blazine in prijetne sapje, ki veejo preko Kale. Pripovedujta nama pravljice o bogovih in boginjah mladih sanj!«

»Najlepši cvet dehteče orhidije,« je odgovoril Asarhadan in sedel na ponudeno mu blazino, »takih pravljič ne vem. Morda bi jih lahko pripovedoval moj prijatelj princ dežele večernih gora. Jaz vem eno samo pravljico, a ta te ne bi zanimala.«

»Ne bi?« je dejala Ofirija. »Zakaj ne? Morda si želim slišati prav to edino.«

»Včasih je tisto, kar se zdi preprosto, najbolj zanimivo in v srce segajoče, mladi faraon,« je dodala Epsuta.

»Pripoveduj!« je silil Aftagad.

»Prisilili ste me,« je dejal v zadregi Asarhadan. »Vdam se. Toda, odpustite mi, če moja pravljica ne bo zanimiva.«

»Odpuščaj vnaprej,« je smeje vzkliknila Ofirija.

»Moja pravljica je stara, silno stara, še iz tistih časov, ko so bogovi hodili po zemlji v podobi ljudi in silni Râ še ni ustvaril Atlantide. Tu, kjer je zdaj ponosna celina s Semisirisom, srcem sveta, so moleli iz neskončnega modrega morja le mali otoki. Na njih so živeli bogovi v družinah kakor ljudje. Najvišji med njimi je bil Simes Sirifo, bog bogov, ki so se mu klanjali vsi božji rodovi otokov in oddaljenih pokrajin, in imel je prekrasno hčerko, lepo kakor v jutrnjem solncu blesteča se rosa na cvetu orhidije; ime ji je bilo Ajirifo. Živela je kakor ptica v gaju, sanjala in prepevala, da ji je bila zemlja raj blaženosti. S svojo solnčno vedrino je omanljala mlade in stare bogove, da so z njenim imenom na ustnih umirali, kakor da bi odhajali samo v kraljestvo kratkih sanj.«

»Saj bogovi niso mogli umirati!« ga je prekinila Epsuta.

»Dejal sem,« je odvrnil Asarhadan, »da je moja pravljica nerodna in zmedena, a tako sem jo slišal in tako jo pripovedujem.«

»Nasprotno, zanimiva je; nada!« je dejala Ofirija.

»Ofirija je bila najlepša boginja med vsemi boginjami,« je nadaljeval Asarhadan. »Zgodilo se je pa, da je zabodil po morju mladi bog iz tujih pokrajin in so ga srečni ali zli vetrovi prinesli na otok boga Simesa Sirife. Veliki bog ga je prijazno sprejel pod svojo gostoljubno streho, kajti bil je sin njegovega daljnega prijatelja in sorodnika, in Nadahrasa — tako mu je bilo ime — je zagledal Ajirifo. Zagledal jo je in izgubil srce. Koderkoli je hodil, povsod je videl samo njeno božansko podobo, noč in dan je mislil samo na njo, in kakor veter, ki poje večno isto melodijo, je večno ponavljal samo njeno ime: Ajirifo... Vse ptice v logu so že ponavljale za njim: Ajirifo, Ajirifo... Samo ona ni slišala utripov njegovega srca, samo ona ni čutila hrepeneja njegovega, samo ona ni razumela prošnje njegovih. Bila je gluha za vso silno njegovo bol.«

(Se bo nadaljevalo.)

## Ptuj

Izpopolnitev telefonskega omrežja v ptujskem okraju. Izpopolnitev telefonskega omrežja v ptujskem okraju je, lahko trdimo, zadeva, ki je ne bo treba le v doglednem času rešiti, ampak takoj. Omrežje telefonskih prog v našem okraju je namreč tako redko in nepopolno, da moramo prav za prav govoriti o uvedbi telefonskih prog, odnosno telefonskega omrežja v ptujskem okraju. V tem okraju je 12 podeželskih pošt, a pri nobeni ni telefona niti telegrafa. V tem pogledu nam zapadne države daleč prednjačijo. Velike škode zlasti v gospodarskem in socialnem pogledu, ki jo je že povzročila ta zaostalost, se lahko vsak zave že po kratkem razmišljanju. A škoda je občutil zopet najbolj naš kmet, četudi si večinoma niti ni bil svest, kolikokrat bi ga telefonska zveza z večjim krajem ali mestom obvarovala gospodarske škode, škode na zdravju in imetju. S telefonsko zvezo v bližini bi mogel pri sklepanju kupčije poizvedeti za cene pridelkov, ki jih namerava čim ugodneje prodati. V primeru nesreče, nevarne bolezni, ognja itd. lahko pokliče na pomoč gasilce, zdravnika, rešilni voz itd. Da bi imeli podeželski trgovci, orožniške postaje, pa podeželsko izobraženstvo od hitre telefonske zveze velike koristi, ni težko uvideti. Sploh je takojšnja telefonska zveza z večjim centrom, v katerem so vse vanjeje oblasti, ustanove itd. za vsakega, ki stalno živi na deželi, pa tudi druge, pogostokrat v najrazličnejše namene več ko potrebna. Občinski odbori v ptujskem okraju bi nedvomno izpolnili željo vsega prebivalstva, če bi se zavzeli za napeljavo telefonskih prog, zlasti v onih občinah, kjer so že pošte. Stroški za ustanovitev telefonske zveze ne bi bili za občine preveliki, ker bi sigurno država glavno breme prevzela nase; seveda bi se še občine lahko obrnile za prispevke za gradnjo telefonske proge na interesirane sosedne občine, na trgovce, na kupovalce, obrtnike, večje posestnike, zlasti veleposestnike, na razne ustanove itd. Prepričani smo, da bodo župani pravilno spoznali veliko pomembnost te akcije za svoj kraj in svojo domovino in bodo z osebno iniciativo skušali premagati ovire tam, kjer bi se morda pojavile z namenom, da otežkočijo in onemogočijo uresničenje uvedbe te prekoristne pridobitve, kakoršen je telefon. Zanimalo bo še končno javnost, v katerih občinah v ptujskem okraju so pošte in pri katerih bi se naj otvoril telefon; teh pošt je 12, in sicer: pošta Sv. Andraž v Slov. goricah v občini Drobetinci, pošta Sv. Bolfenk v Slov. goricah v občini Trnovska vas, pošta Sv. Urban pri Ptuj v občini istega imena, pošta Juršinci v občini Juršinci, pošta Vurberg pri Ptuj v občini Grajena, pošta Sv. Janž na Dravskem polju v občini Slovenja vas, pošta Podlehnik v občini Podlehnik, po-

šta Sv. Vid pri Ptuj v občini Pobrežje, pošta Sv. Andraž v Halozah v občini Leskovec, pošta Sv. Barbara v Halozah v občini istega imena, pošta Sv. Bolfenk pri Središču v občini Kog in pošta Sv. Tomaž pri Ormožu v občini Koračice.

Streška družina v Ptuj ima v četrtek 10. maja t. l. ob 10. uri izredni občini zbor v prostorih Narodnega doma. Na dnevnem redu tega izrednega občnega zbora je volitev predsednika, ker je to mesto postalo vakantno zaradi preostitve dosedanjega predsednika podpolkovnika Mirana Šarca. Popoldan ob 2.

uri bo odhod z godbo na društveno strelišče v Mestnem vrhu, kjer se otvori letošnja sezona streljanja. Streljalo se bo vsako soboto popoldne.

Rdeči križ v Ptuj namerava prirediti v nedeljo 3. julija t. l. cvetlični dan. Vsa društva podobnih akcij se naprošajo, da opuste ta dan event. nameravani cvetlični dan.

Čebelarstva podružnica Ptuj priredi v nedeljo 6. t. m. ob 14. uri proslavo 200-letnice rojstva našega rojaka Antona Janše, znamenitega čebelarja, pisatelja in čebelarskega učitelja. Proslava bo ob

vsakem vremenu pri čebelnjaku g. Ačka, tik delavnice drž. železnice v Ptuj. Po proslavi bo istotam poljudno predaval župnik v pok. g. Peternel o spoznavanju in zatiranju čebelnih kužnih bolezni, Vabljeni so vsi čebelarji, da počastijo to znamenito prireditve s svojim obiskom.

Kino. V sredo 2. in v četrtek 3. t. m. bo film »Podveza carice«; v soboto 5. in v nedeljo 6. t. m. ob običajni uri »Mumija«; v glavni vlogi Boris Karloff.

Diplomo častnega občanstva je izročila deputacija občinskega sveta pod vodstvom župana g. Jeršeta bivšemu občinskemu svetniku Francu Mahoriču za zasluge na narodnem polju. Izročitev se je izvršila na svečan način. Ob tej priliki je župan imel lep nagovor, v katerem je orisal njegove narodne zasluge, tako pred kakor med vojno. Mahoričeva hiša je bila, kakor je splošno znano, vedno narodna trdnjava in je pretrpela mnogo srditih naskokov s strani podivjane nemške drhali.

## Prekmurje

Sezonski delavci. Vprašanje sezonskih delavcev je eno najbolj perečih za našo Prekmurje. Vsako leto, in to v pomladnem času, odhaja na tisoče delavcev na sezonsko delo v Francijo in v Vojvodino. Prejšnje čase so odhajali tudi v Nemčijo, dokler jim hitlerjevski režim ni zaprl mejo. Splošno pomanjkanje dela, brezposelnost med delavci v tujini, kakor tudi pri nas doma, je tudi skrbilo vsakoletne Transporte naših prekmurjskih delavcev. Število odhajajočih je vsako leto manjše, kar seveda v veliki meri vpliva na celokupno gospodarsko življenje tukajšnjih krajev. Letos bo število odhajajočih približno isto kot lansko leto, ko je bil dosežen minimum izseljevanja. Pred dnevi je odšel prvi večji transport delavcev v Francijo, ki je šel okrog 120 ljudi. Temu slede še v teh dneh drugi, ki so tudi namenjeni za Francijo. Največ delavcev pa je odšlo koncem preteklega tedna, okrog 1200, in sicer na veleposestva v Banat in Slavonijo. Pred borzo dela pa so še vedno dolge kolone čakajočih, katerim čitaš iz izmučenih obrazov: »Dela nam dajte!«

Premog so našli. Čudno se sliši, a je res, da so tudi naše ravnine polne črne bogastva. Slučajno so kmetje odkrili plast premoga v Vaneči na zemljišču nekega tamošnjega posestnika. Zgodilo pa se je takole: Nekemu posestniku je padla krava med pašo v precej globoko kadunjo. Da reši živinčce, je poklical na pomoč svoje sosedo, da mu pomagajo. Med tem, ko so drugi vlekli z vrvmi kravo iz globeli, je eden sekal nekake stopnice v zemljo, da bi se krava ne spodrsnila. Pri tem je pa zadel na plast premoga. Tja so pozneje prispeli strokovnjaki iz Trbovelj, ki so nadaljevali kopanje. Zaenkrat je našlo že več brezposelnih domačinov pri kopanju premoga svoj zasužek. Baje je najdeni premog prvovrstne kakovosti.

## Mali oglasi

## Razno

## OKREPČILA.

sladoled, ledeno kavo, iz najboljših naravnih sokov pripravljeno, kakor tudi ledeno kremo priporoča slaščičarna J. Pelikan, Gosposka ulica 25. 1750.

## SOBO S ŠTEDILNIKOM

oddam. Istotam napredaj omara za led. Vprašati Principova ulica 4, Melje Domiter. 1742.

## BOTRI IN BOTRICE!

Kupujte samo »Pinar« obleke za vaše birmance. Srečko Pihlar, Gosposka ulica 5. 1689

## PRALNI DELEN.

pralna svila, pike svila, lepi vzorci, nizke cene. Srečko Pihlar Gosposka 5. 1688

## ZELENJAD

so paradizniki, paprika, jajčevci, kartiol itd. zato sadite sedaj sadike, katere dobite poceni v vrtnarstvu Jemec, Prešernova ul. 16. 1650

## ZA VRTOVE

in parke nudi salvijs, kane, begonije, semperloze itd. Za železniške postaje, šole in zdravilišča popust. Vrtnarstvo Jemec, Prešernova ulica 16. 1649

ZA OKNA IN BALKONE nudi pelagonije, viseče bršlanke, betonije, begonije itd. Vrtnarstvo Jemec, Prešernova ul. 16. 1648

Kupujte svoje potrebščine pri naših inserentih!

## Kupim

## HRANILNE KNJIZICE

mariborskih denarnih zavodov kupim takoj proti gotovini. Ponudbe na upravo lista na »Tekstilana«. 1755.

## MOŠKO KOLO

takoj kupi pekarna Schazi, Studenci. 1741.

## RABIMO

za 2 pisarniški sobi rabljeno opremo, in to 20 stolov, 2 mizi in 1 omaro. Ponudbe je staviti na upravo »Večernika« pod »Pisarniški inventar«. 1737

## Posest

## HIŠE ALI POSESTVA.

gostilne prodaja ugodno Posredovalnica Maribor, Slovenska 26. 1757.

## Sobo odda

## OPREMLJENO SOBO

takoj oddam. Ruška cesta 3. 1752.

## VELIKO OPREMLJENO ALI PRAZNO SOBO

oddam. Naslov v upravi »Večernika«. 1751.

## SOSTANOVALCA

sprejemem. Židovska ul. 12-1. 1746.

## KABINET

s posebnim vhom oddam poceni solidni oseb. Magdalenska cesta 79. 1744.

## OPREMLJENO BOBO

oddam v najem. Koroščeva 2, pritličje, vrata 2. 1761.

## Oglejte si izložbe!

Ročne torbice, denarnice, kovčke, nogometne žoge, nahrbtniki itd. v veliki izbiri po nizki ceni nudi

Ivan Kravos, Maribor

Aleksandrova cesta 13

Za potovanje

## Stanovanje

## ODDAM SOBO

s hrano in posebnim vhom. Vrbanova ulica 28. pritličje, desno. 1749.

## ODDAM

v vili Koroščeva ulica stanovanje, obstoječe iz 3 sob s pritliklami s 1. junijem. Vprašati v Vilharjevi ulici 3-1. 1748.

## SOBO IN KUHINJO

iščem s 15. majem ali 1. junijem v mestu ali v bližini mesta. Ponudbe pod »Stanovanje« na upravo »Večernika«. 1746.

## Službo dobi

## DOBRO KUCHARICO.

ki zna opravljati vsa hišna dela, sprejme takoj gostilna v okolici Maribora. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Zanesljiva«. 1754.

## IŠČEM

dva sposobna mizarja in enega tesarja za en mesec. Naslov v upravi »Večernika«. 1743.

## NATAKARICA

za vsa gostilničarska dela, ki bi samostojno vodila obrat, pridna, poštna prikupljiva, z dobrimi spravevali, se sprejme takoj. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Dobra plača«. 1723.

KUHARICA ZA GOSTILNO, samostojna, dobi takoj službo. Ponudbe pod »Dobra plača« na upravo »Večernika«. 1722.

## Službo išče

## POSTREŽBO

išče poročena ženska, izobražena, ki opravlja vsa hišna dela zelo sposobna v pranju in likanju. K. T., Magdalenska 83. 1745.

## Prodaj

## OTROŠKI VOZIČEK,

dobro ohranjen, takoj naprodaj. Smetanova ulica 38, Kuster. 1756.

## ŠTEDILNIK.

dobro ohranjen, naprodaj. Principova ulica 6, Kramer. 1753.